

Statens Planteavlsvorsøg

Meddelelse nr. 1547

82. årgang

8. maj 1980

Udgivet af Statens Planteavlsvudvalg

Havebrugscentret, Institut for Landskabsplanter, Hornum, 9600 Års

Gode Forsythia til haver og anlæg

Poul Erik Brander

Indledning

I 1967 blev der ved Institut for Landskabsplanter, Hornum, påbegyndt et klon- og sortsforsøg med *Forsythia*, med det formål at registrere klonernes egenskaber og udvælge de mest dyrkningsværdige til haver og anlæg.

Baggrunden for forsøget var, at der både hos brugere og producenter var registreret en stor forskel på de dyrkede sorters dyrkningsværdi, og at der under samme navn til tider blev dyrket forskellige kloner.

Forsøget blev anlagt med 64 kloner, heraf var 23 kloner fordelt på 17 navnesorter, 13 kloner var dyrket under arts- varietets- eller hybridnavn, og 28 tetraploide kloner var hjemtaget fra Arboretet i Hørsholm.

Forsøget blev anlagt ved de fire forsøgsstationer Hornum, Blangstedgård, Spangsbjerg og Virum. Ved hvert forsøgssted blev udplantet 3 fællesparceller med 1 plante pr. parcel.

Forsøget blev udført som et samlet forsøg, uden navn, kun med numre på planterne (parcellerne).

Forsøgets udførelse

I forsøgsperioden er der foretaget bedømmelse og registreringer af en række egenskaber, hvoraf de mest betydningsfulde var overvintring, sundhed, vækst, løv, blomsterrigdom, blomsternes egen-

skaber og blomsternes placering. Endvidere er registreret tidspunkter for blomstring og afblomstring, og planternes højde og bredde blev målt.

Ved bedømmelserne medvirkede en dommergruppe. Ved alle bedømmelser er anvendt en karakterskala på 1-10, hvor 10 udtrykker det i dyrkningsmæssig henseende bedste og 1 det dårligste. Karakterne er omregnet til værdital for de enkelte hovedegenskaber, og et samlet værdital for alle egenskaber.

Resultater

Forsøget viste, som det fremgår af tabellen, at der var udpræget forskel på de forskellige sorter, f.eks. i vækst, hårdførhed og blomsterrigdom.

Inden for sorterne var der også i flere tilfælde forskel på de indsamlede kloner, det gjaldt specielt 2 kloner af 'Spectabilis' og 2 kloner af 'Arnold Giant', men også ved 'Lynwood', selv om forskellene der var små.

Det vil ikke her være muligt at medtage resultater fra alle sorterne. Der medtages kun resultater fra nogle almindeligt dyrkede og kendte sorter samt af de sorter, som ud fra forsøgsresultater anbefales til dyrkning. Ikke alle de sorter, der var medtaget i forsøget var ægte og korrekt navngivet, men disse problemer forbigås her, idet der ikke fandtes sådanne problemer ved de her medtagne kloner og sorter.

Udvælgelse af sorter

Ud fra de fremkomne resultater, både værdital og egenskaber, såsom vækstform og blomsterfarve, blev der i samarbejde med dommerkomitéen og Klonkild udvalg et draget den konklusion, at 4 sorter kunne dække de 4 anvendelsesområder, haver såvel tidlig som senere blomstring, anlæg og drivning, og samtidig give mulighed for valg mellem forskellige blomsterfarver og vækstformer.

De 4 sorter, som blev udvalgt som et defineret genmateriale var: 'Karl Sax', 'Lynwood', 'Mirabilis' og 'Robusta'. De blev opformeret og i 1975, 1976 og 1977 gennem F.S.H. (Fællesudvalget for Fremavl og Sundhedskontrol med Havebrugsplanter) tilbudt planteskolerne som fremavlsmateriale til moderplanter. Udsendelsen af materialet sker for at sikre producenterne og dermed forbrugerne et godt og sortsægte plantemateriale.

Der gives her en kort karakteristik af de 4 sorter og de formål, som disse anbefales til.

Beskrivelse af sorterne

Forsythia × *intermedia* 'Karl Sax' har en opret vækst med ret stive, oprette grene, som er svagt overhængende, væksten er regelmæssig med tæt forgrening, den bliver på 10 år ca. 2.5–3.0 m høj.

Bladene er mørkegrønne, ret grove og læderagtige, randen er groft savtakket, bladstilk stiv. Blomsterne er store, kronbladene 2.2–2.8 cm lange, ret grove og læderagtige, farven er livlig gul, RHS yellow 13 A, med samme farve ind- og udvendig, indvendig center er dog orange. Sorten sætter ofte frugter, den er tetraploid, og dette bevirker, at blomsterne er store og noget læderagtige, bladene er ligeledes læderagtige. Sorten er især udvalgt til brug i haver.

Forsythia × *intermedia* 'Lynwood' har en opret, ret smal vækst, hovedgrene er oprette, ældre sidegrene overhængende, tæt og harmonisk forgrenet, den bliver efter 10 år ca. 2.5–3.0 m høj. Bladene mørkegrønne, halvmatte, randen uregelmæssig savtakket, til tider helt eller delvis uden savtakker.

Blomsterne er jævnt fordelt på planten, men sidder ofte enkeltvis på stilke, til tider 3–6 i en lille kvast, blomsterne middelstore, kronbladene 2.0–

2.2 cm lange, middelfaste i teksturen, ikke så læderagtige som hos 'Karl Sax', kronbladfligene fremadrettede. Farven er gul – til gulorange, RHS 14 A, samme farve ind- og udvendig, center indvendig dog mørkere gulorange. Blomsterne er uden duft, sorten sætter ikke frugter.

Sorten må anses som den generelt mest dyrkningsværdige, og anbefales til alle formål, også til drivning.

Forsythia × *intermedia* 'Mirabilis' har opret, regelmæssig vækst, men grenene er ret tynde og bløde, og derfor stærkt overhængende, busken bliver ca. 3 m høj. Bladene er halvmatte, mellemgrønne, randen regelmæssig savtakket, kun ved basis og mod spidsen kan randen være uden takker.

Blomsterne er jævnt fordelt på planten, sjældent tæt samlet i klumper, de enkelte blomster er middelstore, kronbladene 2.2–2.4 cm lange, de er noget løse i teksturen, og kronbladfligene tilbagevinklede, farven er nærmest lysegul, RHS 12 AB, samme farve ud- og indvendig. Sorten anbefales til samme formål som 'Lynwood', den adskiller sig især fra denne ved lysere gule blomster og lidt mere overhængende grene.

Sorten ligner i blomsterfarven 'Spring Glory' men har blomsterne betydelig bedre placeret på planten. Sorten er anskaffet fra Holland.

Forsythia ovata 'Robusta' har opret, bred vækst, med oprette hovedgrene, sidegrene udbredte, således at vækstformen bliver en fladkroket, bred busk, efter 10 år, ca. 2 m høj og 3–4 m bred. Bladene er grønne til svagt gulgrønne, RHS 147 AB, de er læderagtige, randen er savtakket, takkerne mangler dog ofte på nederste bladhalvdel.

Blomsterne er jævnt fordelt på planten, de er samlet 3–6 i kvaste i bladhjørnerne, de enkelte blomster er ret små, ca. 1.5 cm lange, kronbladfligene er fremadrettede til svagt udadbøjede, farven er livlig gul, RHS 12 A, center indvendig stribet gulorange. Sorten blomstrer tidligere end *Forsythia* × *intermedia* sorterne, men lidt senere end de kloner, som normalt dyrkes under artsnavnet *Forsythia ovata*. Disse kloner har mindre blomster, svagere, mere opret vækst end 'Robusta', derfor blev denne sort udvalgt og anbefalet.

Tabel 1. Resultater med værdital og nogle delværdital for nogle væsentlige sorter fra forsøget med Forsythia 1967-1975.

Navn/betegnelse	Delværdital						Målt i cm efter 7 år		Blomstrings-tidspunkt Registreret Blangstedgå. 1972	Farve
	Samlet værdital	Overvintring	Blomsterrigdom	Vækst	Løv	Blomstens egenskaber	Højde	Bredde		
F. x intermedia klon	110	105	117	93	125	88	140	210	14/4-23/5	grønlig gul
F. x intermedia 'Arnold Giant'	126	120	127	113	94	131	220	210	13/3-18/5	livlig gul
F. x intermedia 'Karl Sax'	136	120	130	111	118	144	190	210	18/4-27/5	livlig gul
F. x intermedia 'Lynwood'	153	97	156	133	138	149	200	220	18/4-23/5	livlig orange- agtig gul
F. x intermedia 'Mirabilis'	169	111	168	161	172	128	190	240	18/4-29/5	lys livlig gul
F. x intermedia 'Spectabilis' I	155	116	193	87	91	164	180	250	18/4-29/5	lys gul
F. x intermedia 'Spectabilis' II	131	116	129	130	136	105	210	220	18/4-23/5	bleg gul
F. x intermedia 'Spring Glory'	137	114	166	80	67	130	200	200	11/4-23/5	lys livlig gul
F. ovata klon	62	126	72	69	63	48	140	140	4/4-2/5	lys gul
F. ovata 'Robusta'	149	115	142	148	140	142	160	240	11/4-13/5	livlig gul
F. suspensa var. fortunei klon	89	92	102	64	58	89	200	190	13/5-23/5	stærk gul

Sorten er udvalgt til brug i anlæg og som tidligblomstrende busk i haver.

Vejledning

De kendte og dyrkede sorter og kloner af *Forsythia* er meget forskellige i mange dyrkningsegenskaber, det gælder bl.a. hårdførhed, vækst, blomsterrigdom og blomsterfarve.

Forsøget har vist, at 4 sorter har de mest positive dyrkningsegenskaber, og de kan samtidig dække de fleste anvendelsesområder og behov.

'Lynwood' anbefales til alle plantningsformål og drivning, 'Mirabilis' anbefales til de samme formål, men blomsterne er lysere, og er måske for blege ved drivning. 'Karl Sax' anbefales især til haver for sine store blomster, drivning bør forsøges. 'Robusta' anbefales på grund af sin brede vækst og sit smukke løv til plantning i anlæg, og desuden anbefales den til haver for sin tidlige blomstring.